

Departament de Comunicació
i Xarxes Socials
comunicacion@ivam.es

L'artista Ximo Berenguer no existeix: és Joan Fontcuberta

L'IVAM va col·laborar amb el premiat fotògraf en la construcció d'un fake

València. Amb motiu de l'exposició Fake. No és veritat, no és mentida que va exhibir l'IVAM des del 20 d'octubre de 2016 fins al 29 de gener de 2017, l'artista i fotògraf Joan Fontcuberta, en col·laboració amb el comissari de la mostra José Luis Marzo, van proposar organitzar un projecte *fake*: **inventar i difondre la història del fotògraf valencià Ximo Berenguer.** L'objectiu era comprovar si en l'era de la informació i les xarxes socials encara és possible crear una història falsa.

L'IVAM va acceptar el repte com a part del discurs crític de l'exposició i va coorganitzar amb la Facultat de Belles Arts de València i la Facultat d'Història del l'Art el seminari La metodologia del fake entre els mesos de maig i juny de 2016. La primera fase d'aquest curs, impartit per Joan Fontcuberta, Premi Nacional de Fotografia el 1998 i Premi Nacional d'Assaig el 2011, va consistir en inundar la xarxa de referències sobre Ximo Berenguer, des d'entrades a la Viquipèdia, notícies falses i fins i tot, articles acadèmics.

Ximo Berenguer es va presentar com un **fotògraf valencià, mort prematurament, i conegut per una sèrie documental sobre el popular music hall barceloní El Molino**, que va fotografiar sota la influència del seu amant, el coreògraf cubà Negrito Poly. El treball de falsejat va ser tan minuciós que Fontcuberta va aconseguir llibres de família de l'arxiu de Picanya, lloc de naixement de Ximo Berenguer, per fer-los passar per veritables. També, va comptar amb la complicitat d'una religiosa que, suposadament, era germana de Berenguer i custodiava els 15.000 negatius que se li atribuïen.

El artista Ximo Berenguer no existe: es Joan Fontcuberta

El IVAM colaboró con el premiado fotógrafo en la construcción de un fake

València. Con motivo de la exposición *Fake. No es verdad, no es mentira* que exhibió el IVAM desde el 20 de octubre de 2016 hasta el 29 de enero de 2017, el artista y fotógrafo Joan Fontcuberta, en colaboración con el comisario de la muestra José Luis Marzo, propusieron organizar un proyecto *fake*: **inventar y difundir la historia del fotógrafo valenciano Ximo Berenguer.** El objetivo era comprobar si en la era de la información y las redes sociales todavía es posible crear una historia falsa.

El IVAM aceptó el reto como parte del discurso crítico de la exposición y coorganizó con la Facultat de Belles Arts de Valencia y la Facultat de Historia del Arte el seminario *La metodología del fake* entre los meses de mayo y junio de 2016. La primera fase de este curso, impartido por Joan Fontcuberta, Premio Nacional de Fotografía en 1998 y Premio Nacional de Ensayo en 2011, consistió en inundar la red de referencias sobre Ximo Berenguer, desde entradas en la Wikipedia, noticias falsas y hasta artículos académicos.

Ximo Berenguer se presentó como un fotógrafo valenciano, fallecido prematuramente, y conocido por una serie documental sobre el popular music hall barcelonés El Molino, que fotografió bajo la influencia de su amante, el coreógrafo cubano Negrito Poly. El trabajo de falseado fue tan minucioso que Fontcuberta logró libros de familia del archivo de Picanya, lugar de nacimiento de Ximo Berenguer, para hacerlos pasar por verdaderos. Asimismo, contó con la complicidad de una religiosa quien, supuestamente, era hermana de Berenguer y custodiaba los 15.000 negativos que se le atribuían.

Nota de premsa

Departament de Comunicació
i Xarxes Socials
comunicacion@ivam.es

Per legitimar aquesta falsa història, Joan Fontcuberta també va aconseguir l'ajuda de Mira Bernabeu, codirector de la galeria Espai Visor de València, per organitzar una exposició dedicada a Ximo Berenguer amb materials "inèdits" que es van presentar a la ciutat en el marc de l'esdeveniment Obert València al setembre de 2016.

L'IVAM va adquirir 6 fotografies de Ximo Berenguer per a la seua col·lecció amb absolut coneixement que es tractava d'un projecte de Joan Fontcuberta. Els membres del Consell Assessor i del Consell Rector del museu van ratificar la proposta d'adquisició, després de ser informats que es tractava d'un projecte *fake* de l'artista català.

Seguint amb aquesta detallada ficció, la galeria Fernando Pradilla va col·laborar exposant les fotografies de Ximo Berenguer en el seu espai de Madrid, sota el comissariat de Mira Bernabeu. I l'editorial RM, especialitzada en fotolibres, va publicar *A chupar del bote*, un recopilatori del treball de Ximo Berenguer a El Molino. La publicació incloïa fotografies de Berenguer i textos de Manolo de la Mancha.

Va ser durant la presentació d'aquest llibre quan Joan Fontcuberta, assegut entre el públic, va revelar que la figura de Ximo Berenguer era un *fake* i que les fotografies mostrades en les exposicions eren seues. Així culminava la història de Ximo Berenguer/Fontcuberta, orquestrada amb una voluntat pedagògica: demostrar que encara és possible jugar amb els límits entre realitat i ficció, manipular la percepció i crear històries que caminen entre la veritat i el *fake*.

Para legitimar esta falsa historia, Joan Fontcuberta también logró la ayuda de Mira Bernabeu, codirector de la galería Espai Visor de Valencia, para organizar una exposición dedicada a Ximo Berenguer con materiales "inéditos" que se presentaron en la ciudad en el marco del evento Abierto Valencia en septiembre de 2016.

El IVAM adquirió 6 fotografías de Ximo Berenguer para su colección con absoluto conocimiento de que se trataba de un proyecto de Joan Fontcuberta. Los miembros del Consejo Asesor y del Consejo Rector del museo refrendaron la propuesta de adquisición, tras ser informados de que se trataba de un proyecto *fake* del artista catalán.

Siguiendo con esta pormenorizada ficción, la galería Fernando Pradilla colaboró exponiendo las fotografías de Ximo Berenguer en su espacio de Madrid, bajo el comisariado de Mira Bernabeu. Y la editorial RM, especializada en fotolibros, publicó *A chupar del bote*, un recopilatorio del trabajo de Ximo Berenguer en El Molino. La publicación incluía fotografías de Berenguer y textos de Manolo de la Mancha.

Fue durante la presentación de este libro cuando Joan Fontcuberta, sentado entre el público, reveló que la figura de Ximo Berenguer era un *fake* y que las fotografías mostradas en las exposiciones eran suyas. Así culminaba la historia de Ximo Berenguer/Fontcuberta, orquestrada con una voluntad pedagógica: demostrar que todavía es posible jugar con los límites entre realidad y ficción, manipular la percepción y crear historias que caminan entre la verdad y el *fake*.